

Всех № 43/9
Віу 27.06.2023р.

Прем'єр-міністру України
Денису ШМИГАЛЮ

вул. Михайла Грушевського, 12/2,
м. Київ, 01008

Шановний Денисе Анатолійовичу!

Нотаріальна палата України опрацювала проєкт «Порядку реалізації експериментального проєкту щодо надання згоди одного з батьків на тимчасовий виїзд за межі України дитини, яка не досягла шістнадцяти років, у супроводі другого з батьків», який пропонується для затвердження Постановою Кабінету Міністрів України (далі – проєкт) та звертає Вашу увагу на таке.

Ініціатива запровадження державою **неконтрольованого, самостійного формування особами згоди одного з батьків на тимчасовий виїзд за межі України дитини, яка не досягла шістнадцяти років, у супроводі другого з батьків у формі заяви засобами Єдиного державного веб-порталу електронних послуг** (далі – Портал Дія), не є першою - аналогічний законопроект було зареєстровано у Верховній Раді України 07 жовтня 2021 року за № 6146 та через високі ризики НЕ підтримано Комітетом Верховної Ради України з питань правової політики, який у своєму рішенні № 04-26/21-2022/155129 від 15 вересня 2022 року, що додається, вирішив звернутися до Комітету Верховної Ради України з питань гуманітарної та інформаційної політики з **пропозицією виключити під час підготовки до другого читання зазначений проєкт**. Нотаріальна палата України перед розглядом цього питання надавала проведену правову експертизу зазначеного законопроекту, що додається, яку було подано як народним депутатам, так і до Міністерства юстиції України, Офісу Президента України.

Життя і безпека дітей є пріоритетом державної політики, тому будь-які послаблення і зміни в цій сфері мають бути виваженими. Особливо небезпечним та необґрунтованим є прийняття подібних змін в період воєнного стану.

На даний час порядок тимчасового виїзду дітей за кордон регулюється Постановою Кабінету Міністрів України від 27 січня 1995 року №57 “Про затвердження Правил перетинання державного кордону громадянами України” (далі – Правила перетинання державного кордону), у підпункті 1 пункту 4 яких встановлено, що:

«4. Виїзд з України громадян, які не досягли 16-річного віку, в супроводі одного з батьків або інших осіб, уповноважених одним з батьків **за нотаріально посвідченою згодою, здійснюється: 1) за нотаріально посвідченою згодою другого з батьків із зазначенням у ній держави прямування та відповідного часового проміжку перебування у цій державі, якщо другий з батьків відсутній у пункті пропуску;».**

1. Перед вчиненням зазначеної нотаріальної дії нотаріус, серед іншого встановлює особу, перевіряє вільність її волевиявлення, визначає обсяг дієздатності такої особи, з'ясовує мету надання згоди, роз'яснює наслідки та є гарантом того, зокрема, що згода надається особою, яка має необхідний обсяг цивільної дієздатності та що волевиявлення такої особи є вільним і відповідає її внутрішній волі.

Формування заяви за допомогою Порталу Дія НЕ дозволяє перевірити обсяг дієздатності особи у момент надання згоди, чи страждає така особа на психічний розлад, який істотно впливає на її здатність усвідомлювати значення своїх дій та (або) керувати ними, чи не перебуває під дією спиртних напоїв, наркотичних засобів, токсичних речовин чи зовсім не усвідомлює значення своїх дій та (або) не керує ними внаслідок хронічного, стійкого психічного розладу. Цифровий алгоритм через свою специфіку можливості підписання шляхом автоматичних, рефлекторних чи монотонних дій, таких як натискання сенсору (на відміну від складних вольових та інтелектуальних дій при фізичному підписанні документів, в якому задіяна дрібна моторика), НЕ виявляє потенційні ситуації, які можуть свідчити про стан особи, при якій її дієздатність може бути обмежена або вона може бути визнана недієздатною, що може привести до збільшення кількості вчинення нікчемних дій. Відповідно, можливі ситуації надання згод на тимчасовий виїзд дітей за кордон особами, які перебувають у стані алкогольного, наркотичного сп'яніння, під дією токсичних речовин чи такими, що через психічний розлад не усвідомлюють значення своїх дій. При цьому, проєкт Постанови, пропонуючи такий ризикований механізм, не дає відповіді на запитання, як особі після надання згоди у такому стані спростувати чи відкликати її, а також доказати, що у момент надання згоди вона не усвідомлювала значення своїх дій і не могла керувати ними, в тому числі, через незаконні дії інших осіб, зокрема другого з батьків.

2. Портал Дія також НЕ перевіряє вільність волевиявлення особи і чи таке волевиявлення відповідає її внутрішній волі. Через це можуть мати місце ситуації надання згоди на тимчасовий виїзд дитини за кордон особою проти її справжньої волі, під впливом помилки, обману, внаслідок застосування до неї фізичного чи психічного тиску з боку другої сторони або з боку іншої особи, зловмисної домовленості, під впливом тяжких обставин.

Встановлення дійсної волі одного з батьків на виїзд дитини за межі держави її постійного проживання при перетині кордону, є одним із найважливіших обов'язків держави за міжнародно-правовими договорами (див. Розділ 5 Правової експертизи Нотаріальної палати України проєкту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо вирішення батьками питань тимчасового виїзду дітей за межі України» № 6146 від 07.10.2021 «Ризики зміни державної політики в сфері переміщення дітей України до іншої держави (держав)»). Наприклад, у статті 6 Додатку про перетин кордону окремими категоріями осіб Шенгенського прикордонного кодексу, говориться, що при перетині кордону «неповнолітніми у супроводі прикордонна служба повинна перевірити, чи особи, які їх супроводжують, мають над ними батьківське піклування, особливо якщо неповнолітніх супроводжує лише один дорослий і є серйозні підстави підозрювати, що вони могли бути незаконно вилучені з-під волі особи, яка на законних підставах здійснює над ними батьківське піклування. В останньому випадку прикордонна служба проводить подальше розслідування з метою виявлення будь-яких невідповідностей або суперечностей у наданій інформації. У разі подорожі неповнолітніх без супроводу прикордонники шляхом ретельної перевірки проїзних документів та підтверджуючих документів забезпечують, щоб неповнолітні не залишили територію всупереч волі особи (осіб), яка має над ними батьківське піклування».

Європейська нотаріальна спільнота з багатовіковою історією, до якої наразі належить і український нотаріат, добре усвідомлює наслідки підміни дійсної волі особи в її вільному волевиявленні цифровими алгоритмами.

Настільки добре, що в науковій юридичній літературі існують поняття «імітація волі», «імітація автономії особи», «цифровий сурогат вільного волевиявлення» тощо, щодо експериментів різних країн у цифровізації правочинів та документів, від яких залежать виникнення, зміна чи припинення базових прав і свобод, таких як право батьківства чи право власності.

Встановлення дійсної волі та відповідності її волевиявленню особи при підписанні згоди на виїзд дитини за межі України через Портал Дія, є неможливим, оскільки в такій процедурі держава НЕ може уникнути ситуацій, коли, наприклад, підписання такого документу здійснюватиметься особою під впливом фізичного примусу, як переборного,

так і непереборного (внаслідок нанесення ударів, побоїв, обмеження свободи у вигляді грубого утримання руки чи голови, зв'язування тощо; психічного примусу у вигляді погроз розлученням, відчуженням від родини, завданням матеріальних збитків, шкоди кар'єрі; під дулом пістолета чи вістря ножа тощо, або під введенням в оману чи внаслідок помилки (коли особа помилково вважатиме, що мова йде про короткотривалу подорож, а насправді це потенційна еміграція, або коли особа даватиме згоду на виїзд, наприклад, до Польщі, а це потенційно означатиме вільне пересування дитини з другим із батьків до будь-якої країни Шенгенської угоди тощо).

Знову ж таки, проєкт Постанови не дає відповіді на запитання, як особі після надання згоди проти її справжньої волі, під впливом помилки, обману, внаслідок застосування до неї фізичного чи психічного тиску з боку другої сторони або з боку іншої особи, тощо спростувати чи відкликати таку згоду, а також яким чином доказати, що у момент надання згоди через Портал Дія мали місце зазначені обставини чи незаконні дії інших осіб, зокрема другого з батьків.

3. Внесення відомостей про згоду одного з батьків на тимчасовий виїзд дитини за межі України до Державного реєстру актів цивільного стану (далі - ДРАЦС) є безпідставним та таким, що суперечить змісту відомостей даного реєстру і змісту поняття «акт цивільного стану», адже відповідно до статті 49 Цивільного кодексу України та статті 2 Закону України «Про державну реєстрацію актів цивільного стану» актами цивільного стану є події та дії, які нерозривно пов'язані з фізичною особою і започатковують, змінюють, доповнюють або припиняють її можливість бути суб'єктом цивільних прав та обов'язків (народження фізичної особи та її походження, громадянство, шлюб, розірвання шлюбу у випадках, передбачених законом, зміна імені, смерть).

Проєктом пропонується внесення заяв до реєстру ДРАЦС за допомогою мобільного додатка «Дія» особисто одним з батьків, при цьому звертаємо увагу, що батьки дитини не є державними реєстраторами ДРАЦС.

У відповідності до статті 11 Закону України «Про державну реєстрацію актів цивільного стану» державний реєстр актів цивільного стану громадян - це державна електронна інформаційна система, яка містить відомості про акти цивільного стану, зміни, що вносяться до актових записів цивільного стану, їх поновлення та анулювання та відомості про видачу свідоцтв про державну реєстрацію актів цивільного стану і про видачу витягів з нього. Державний реєстр актів цивільного стану громадян ведеться відділами державної реєстрації актів цивільного стану.

Особливо небезпечним вважаємо той факт, що внесення до ДРАЦС заяв про згоду на виїзд дитини за кордон батьками за допомогою мобільного застосування «Дія» може бути виконано як з території України (в тому числі окупованої, анексованої чи такої, де ведуться бойові дії), так і території іноземної держави, в тому числі російської федерації. Така процедура протирічить закону і у випадку прийняття Постанови стане безпрецедентним прикладом несанкціонованого втручання до державного електронного реєстру.

Крім того, звертаємо увагу, що ДРАЦС містить багато помилок і неточностей в написанні прізвищ, імен і по батькові осіб, чимало відомостей досі не верифіковано, а також великою проблемою є той факт, що відсутні відомості про реєстрацію смертей великої кількості осіб, тіла яких знаходяться на окупованих, анексованій території, територіях, де ведуться бойові дії чи закордоном (у росії), чи є такими, що досі не ідентифіковані. Зазначене може спричинити неможливість досягнення мети згоди, особливо в момент перетину кордону, де електронна взаємодія може не спрацювати, що потім призведе до великих незручностей на кордоні, а також до негативних наслідків у разі незаконного перетину дитиною кордону при використанні недостовірних відомостей органами прикордонної служби.

4. Зауважуємо, що наявність інформації про згоду одного з батьків або обох батьків на тимчасовий виїзд дитини, її електронної копії та всіх необхідних реквізитів міститиме Електронна система нотаріату, запровадження якої передбачено Проєктом Закону «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення регулювання

нотаріальної діяльності» (реєстраційний номер 5644), який передбачає комплексне реформування системи нотаріату. Прийняття даного законопроекту дозволить запровадити в майбутньому взаємодію між системою е-нотаріату та програмним забезпеченням Державної прикордонної служби України, батьками дитини за допомогою сервісу Дія для обміну електронними копіями згод батьків на виїзд дитини за межі України, нотаріально оформлених у належній правовій процедурі, що відповідатиме міжнародним зобов'язанням України, буде найоптимальнішим інструментом для досягнення цілей оперативного обміну достовірною та актуальною інформацією з органами прикордонного контролю, дозволить забезпечити механізм відкликання згоди, відображати відомості про визнання недійсними таких згод судами і, що є найважливішим, убезпечить дітей та їх батьків від ризиків, які несе за собою запропонований проектом експеримент, що пропонується для затвердження постановою Кабінету Міністрів України. Також не є доцільним та економічно обґрунтованим дублювання інформації про згоди в різних інформаційних системах, що, крім зазначеного, збільшить видатки державного бюджету України.

5. Проект також створює ризики істотного порушення Україною позитивних зобов'язань держави щодо забезпечення Європейської Конвенції захисту прав людини та основних свобод, зокрема статті 8, що може призвести до валу скарг на бездіяльність України в питанні відсторонення, усунення одного із батьків від дитини та вирішення її долі та великі фінансові компенсації держави за рішеннями ЄСПЛ. Питання перетину державного кордону неповнолітніми (parental consent travelling minors abroad) - це не просто питання про права дитини і кожного члена сім'ї, це питання державної політики та міри втручання держави до приватного інтересу. Створюється великий ризик через не виправдане спрощення допустити ситуацію порушення Україною позитивних зобов'язань держави щодо забезпечення Європейської Конвенції захисту прав людини та основних свобод, зокрема, за статтею 8 Конвенції: порушення прав одного із батьків, який не має змоги виїхати з України, та надає формальну згоду на перетинання кордону, не усвідомлюючи, що таким чином може надавати згоду на еміграцію, не впливатиме на подальшу долю дитини, не матиме впливу на обрання навіть країни перебування дитини (адже мати може перетнути кордон з дитиною для поїздки, наприклад в Польщу, а потім вже без будь-якої згоди батька вивезти дитину до Туреччини, Єгипту, ОАЕ, проживання в яких не було узгодженим між ними раніше); відчуження від дитини одного із батьків попри встановлену цивілізовану процедуру (наприклад, через укладення договорів про місце проживання дитини чи передачу опіки над дитиною відповідним документом або за рішенням суду чи рішенням органів опіки та піклування – як от у більшості країн ЄС, США, Канади, Великобританії тощо); відсутність необхідності та обов'язку для матері забезпечити контакт дитини з батьком означатиме порушення найголовнішого принципу - принципу найвищого інтересу дитини, та досягнення регулярного спілкування дитини з обома батьками.

6. Одним із найголовніших ризиків спрощення порядку перетинання кордону неповнолітніми під час війни, є ризик порушення Україною міжнародного законодавства та міжнародних договорів України, згоду на обов'язковість яких надано Верховною Радою, зокрема статті 11 Конвенції про права дитини ООН, де зазначено, що держави-учасниці вживають заходів щодо боротьби з незаконним переміщенням та поверненням дітей з-за кордону та статті 3 Гаазької конвенції про цивільно-правові аспекти міжнародного викрадення дітей, де зазначається, що «переміщення або утримування дитини розглядаються як незаконні, якщо: а) при цьому порушуються права піклування про дитину, що належать будь-якій особі, установі або іншому органу, колективно або індивідуально, відповідно до законодавства держави, у якій дитина постійно мешкала до переміщення або утримування; та б) у момент переміщення або утримування ці права ефективно здійснювалися, колективно або індивідуально, або здійснювалися б, якби не переміщення або утримування». Видається, запровадження замість нотаріально посвідченої згоди, згоди одного з батьків, яка по суті не матиме статусу офіційного документу, - не є «заходом боротьби» з незаконним переміщенням дітей під час війни.

7. Підпунктами 5, 6 пункту 8 проекту передбачається зазначення в заяві відомостей про строк дії згоди та відомості про країну, щодо якої діє згода на виїзд, при цьому водночас пропонується запровадити пунктом 7 проекту, що строк дії згоди одного з батьків на виїзд дитини за межі України у супроводі другого з батьків не може становити більше одного року з дня підписання відповідної заяви. **Зазначене суперечить діючому нормативному регулюванню цього питання та є необґрунтованим державою втручанням у сферу вирішення батьками питань щодо подорожі дитини, адже пункт 5 чинних сьогодні Правил перетинання державного кордону передбачає наявність у заяві, якою надається згода на виїзд, відомостей про країну прямування та відповідний часовий проміжок перебування у цій державі, що не є тотожними поняттям «строк дії згоди», а потреби дитини перебувати за кордоном можуть вимагати іншого часового проміжку, аніж один рік.**

Незрозумілою є мета забезпечення можливості надання згоди кожним із батьків на тимчасовий виїзд дитини за межі України, враховуючи ту обставину, що в Україні така можливість є забезпечена на належному рівні, так як працюють тисячі приватних та державних нотаріусів, які щодня забезпечують таку можливість, вчинення такої нотаріальної дії не є складною, є зрозумілою та не є дискусійною у практичному застосуванні матеріальних та процесуальних норм з цього питання. Більше того, **під час вчинення такої дії нотаріусами забезпечується реалізація принципу найвищого інтересу дитини, так як залежно від країни прямування, правового регулювання перебування дітей у таких країнах, мети тимчасового виїзду, потреб дитини, балансу інтересів батьків та дитини, зміст заяви доповнюється допоміжними згодами, зокрема, на отримання візи, отримання тимчасових статусів, доступу до освітніх, медичних послуг тощо, що також економить фінансові витрати батьків у майбутньому.** Згода ж, зформована в електронній формі за допомогою застосування «Дія», завершить своє правове значення відразу після перетину кордону України.

8. З мети проекту вбачається планування до реформування лише одного з ситуативних кейсів виїзду дітей за межі України, який характеризується позитивними рисами: наявність добрих стосунків обох батьків та порозуміння щодо надання згоди на виїзд; повна дієздатність обох батьків та вільність волевиявлення; наявність смартфонів у обох батьків належної якості із встановленням мобільного застосунка «Дія»; наявність доступу до інтернету на території України; наявність доступу до інтернету на пунктах пропуску Державної прикордонної служби України (при тому, що на 2/3 кількості пунктів пропуску такий інтернет відсутній, а частина пунктів пропуску знаходяться з розміщенням на території іноземних держав); наявність електроенергії, що, як показала війна, не може бути прогнозованим, наявність верифікованих відомостей у ДРАЦС; обов'язкова реєстрація усіх актів цивільного стану (шлюб батьків, зміна імені, народження, смерть у ДРАЦС України); відсутність запровадження в Україні воєнного та/або надзвичайного стану, відсутність неконтрольованих державними органами України територій України, окупованих територій; відсутність у держави-агресора наміру знищити українську націю та насильно вивезти українських дітей у росію; та негативною рисою виконання операцій поза волею людини (фізичне, психологічне насильство, стан алкогольного сп'яніння, наркотичного, домашнє насильство), будучи в полоні, на окупованих територіях, російській федерації тощо.

Указаний кейс непрацездатний та/або небезпечний для дітей у випадках: наявності конфлікту між батьками та непорозуміння щодо надання згоди на виїзд; відсутністю або невідомим місцем перебування одного з батьків, ухиленням від надання згоди; відсутністю смартфонів належної якості у одного або обох батьків із встановленням застосунка «Дія» (за відсутності персонального смартфона не можливе удавання до використання пристроїв, які не належать фізичній особі та не перебувають у її володінні та власності); відсутності доступу до інтернету на території України; відсутності доступу до інтернету на пунктах пропуску Державної прикордонної служби України (при тому, що на 2/3 кількості пунктів пропуску такий інтернет відсутній, а частина пунктів пропуску знаходяться з розміщенням на території іноземних держав); відсутністю електроенергії, відсутністю верифікованих відомостей у ДРАЦС; реєстрації хоча б одного в ланцюжку актів цивільного стану (шлюб батьків, зміна імені,

народження, смерть у ДРАЦС України) за межами України за законодавством іноземних держав; у разі зміни одним з батьків чи дитиною прізвища, імені, по батькові, дати народження; у разі наявності технічної помилки в актових записах/РНОКПП; у разі усиновлення дитини; для дітей сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування; наявна недієздатність або обмежена дієздатність батьків, одного з батьків; наявний дефект волі при наданні згоди (застосування фізичного та/або психологічного тиску); запровадження в Україні воєнного та/або надзвичайного стану, наявність неконтрольованих державними органами України територій України через військову агресію, наявність окупованих територій; анексованої території та територій, на яких ведуться бойові дії, наявний у держави-агресора намір знищити українську націю та насильно вивезти українських дітей у росію; при виїзді на термін більше 1 місяця, оскільки тривале перебування в різних державах вимагає оформлення додаткових документів для проживання (перебування), різних статусів, які потребуватимуть нотаріально засвідченої згоди або згод. Інакше відбуватиметься завідоме введення в оману громадян України, які не матимуть необхідного пакету документів для виїзду за межі України та перебування на території іноземних держав (проживання, навчання, тимчасовий захист, статус біженця, постійне проживання). За метою має місце вузьке реформування напрямку питання виїзду дітей за межі України, які мають ідеально сприятливі чинники, що не включає середню та гостру проблематику, різні категорії виїздів та інтересів дітей. Не враховано, що в Україні запроваджено воєнний стан і такого роду нормативні спрощення створюють більш ризиковані механізми виїзду дітей за межі України, що порушуватиме права дітей та їх батьків або одного з них.

Окрім цього, враховуючи, що мають місце непоодинокі випадки скарг громадян до Колегії Міністерства юстиції України з розгляду скарг щодо незаконних реєстрацій їх фізичними особами-підприємцями без їх відома та згоди, а також з порушенням їх права на захист персональних даних в автоматичному режимі з використанням «Порталу Дія», наявна ймовірність доступу сторонніх осіб до «Порталу Дія».

9. **Прийняття проєкту та запровадження передбаченої у ньому ініціативи щодо неконтрольованого внесення відомостей про згоду на тимчасовий виїзд дитини за кордон через Портал Дія, НЕ відповідатиме меті запровадження Порталу Дія та суперечитиме закону.**

Нормотворець під внесенням відомостей через Портал Дія насправді має на меті запровадити виготовлення згоди у такому Порталі, що при настанні ризиків, про які зазначено вище, залишить батьків та дітей, права яких будуть порушені, без визначених відповідальних осіб, винних у вчиненні незаконних дій, та позбавить їх права на захист, адже буде неможливо довести, що у момент створення згоди через Портал Дія мали місце ті негативні чинники, що свідчать про нікчемність згод.

10. Відсутні правові підстави внесення відомостей про згоду через Єдиний державний веб-портал електронних послуг, без попередньо оформленої письмової заяви про згоду, оформленої нотаріально, є невизначеним статус таких відомостей про згоду, як електронного документа чи електронної копії паперового/електронного документа, а також не передбачається та не встановлюється можливість та/або необхідність перевірки цілісності таких відомостей про згоду, якщо вони матимуть форму електронного документа. Відповідно до статті 5 Закону України «Про електронні документи та електронний документообіг» електронний документ – це документ, інформація в якому зафіксована у вигляді електронних даних, включаючи обов'язкові реквізити документа. Частиною 2 статті 6 зазначеного закону закріплюється, що накладанням електронного підпису завершується створення електронного документа. Частина перша статті 7 Закону України «Про електронні документи та електронний документообіг» передбачає, що оригіналом електронного документа вважається електронний примірник документа з обов'язковими реквізитами, у тому числі з електронним підписом автора або підписом, прирівняним до власноручного підпису відповідно до Закону України "Про електронні довірчі послуги".

Важливо, що оригінал електронного документа повинен давати змогу довести його цілісність та справжність у порядку, визначеному законодавством. Перевірка

цілісності електронного документа проводиться шляхом перевірки електронного цифрового підпису (стаття 12 Закону України «Про електронні документи та електронний документообіг»).

Ініціатива внесення відомостей про згоду через Єдиний державний веб-портал електронних послуг НЕ передбачає виготовлення електронного чи паперового документа про згоду і не пропонує запровадити перевірку дійсності та цілісності відомостей про запис про згоду органами, для яких призначена така заява.

Відповідно до статті 1 Конституції України Україна є правовою державою. Будь-які реформи, в тому числі цифровізація, повинні відбуватися винятково у правовому полі, особливо у воєнний час. Зазначене свідчить, що питання тимчасового виїзду дітей за кордон потребує комплексного підходу та безпечного, а не експериментального, правового регулювання, що не міститиме жодних ризиків.

Адже за ризиками - долі українських дітей та сімей.

Правовий експеримент, як метод дослідження, використовується правотворчими органами для правового регулювання суспільних відносин, що охоплює обмежене коло об'єктів регулювання та/або осіб, та/або територію держави, метою якого є перевірка очікуваної ефективності регуляторної спроможності запроваджуваних державою нормативно-правових актів для їх подальшого корегування та застосування на всій території держави за умови успішності експерименту. Натомість проект встановлює обов'язки для усіх осіб та поширюється на всю територію України та не має законодавчого підґрунтя.

З запровадженням Електронної системи нотаріату стане можливим безпечний та зручний механізм надання батьками згод на виїзд дітей за кордон.

Враховуючи викладене, Нотаріальна палата України, вважає проєкт «Порядку реалізації експериментального проєкту щодо надання згоди одного з батьків на тимчасовий виїзд за межі України дитини, яка не досягла шістнадцяти років, у супроводі другого з батьків», що пропонується для затвердження ризикованим та таким, що не відповідає закону, а тому просить його відхилити.

Нотаріальна палата України вважає неприпустимим проведення експериментів від яких залежить доля дітей, особливо під час війни.

Всі юридичні питання щодо осіб, які не досягли 16-ти років, повинні бути врегульовані виключно законами України.

Додатки:

1. Правова експертиза Нотаріальної палати України проєкту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо вирішення батьками питань тимчасового виїзду дітей за межі України» № 6146 від 07.10.2021;
2. Рішення Комітету з питань правової політики Верховної Ради України щодо окремих положень проєкту Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо вирішення батьками питань тимчасового виїзду дітей за межі України (реєстр. №6146 від 07 жовтня 2021 року).

З повагою

Президент

Володимир МАРЧЕНКО